

tribut Nawal El Saadawi

Mònica Ramoneda
Periodista i escriptora
@mramoneda

Un dia de tardor de 1974, Nawal El Saadawi (1931-2021) visita la presó d'Alcanàtir, a Egipte. És psiquiatra i està fent un estudi sobre neurosis en dones. Li parlen d'una presa, la Firdaus, condemnada a mort per haver matat al seu maltractador. A un d'ells.

La carcellera li explica que sovint la veu ajupida en un racó de la cel·la, escrivint frenèticament. El Saadawi demana poder entrevistar-s'hi, però li diuen que serà difícil que accepti rebre-la, que no parla amb ningú i que fins i tot ha rebutjat l'ofertament que li han fet de demanar un indult al president. Ella ho entén. De què li serveix a una persona al corredor de la mort explicar com se sent? Però per sort, o potser per atzar, que la vida a vegades té aquestes coses, pocs dies abans de ser executada,

la Firdaus accepta parlar amb la psiquiatra. I li explica tot, a raig. «Deixa'm parlar, no m'interrompis, no tinc temps per escoltar-te». D'aquesta conversa neix el llibre *Dona al punt zero*.

Mai sabrem què escrivia la Firdaus, ajupida a la seva cel·la, perquè li van prendre els papers abans d'executar-la. Tenim la sort, però, que Nawal El Saadawi es posés a escriure —gairebé a transcriure, de fet— només assabentar-se de la seva mort, aquella conversa, evitant així que la història d'aquesta dona, que podria ser la de tantes altres, es perdés.

El Saadawi va escriure, amb la història de la Firdaus, un llibre fundacional, possiblement la primera novel·la feminista de l'Orient Mitjà. I és que és un llibre que assenyala el punt zero de la lluita pels drets de les dones, aquell punt on encara està tot per fer.

La història de la Firdaus és la d'una dona que no es conforma amb no ser lliure. Des de petita, busca que la compreguin i poder aprendre, però no aconsegueix ni una cosa ni l'altra. Tot el contrari: només rep cops i sempre venen dels homes.

A l'exili, va entendre que només hi ha un món, no tres; que el tercer món és una fal·làcia i que tot està basat en el mateix sistema de despotisme

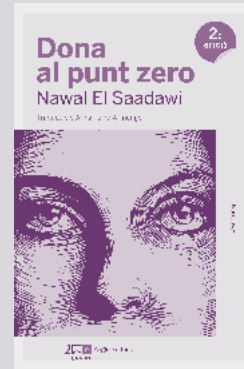
Per això, pren una decisió: serà una prostituta abans que una esposa esclava. «Perquè la dignitat té molt a veure amb poder pagar les teves despeses» i «només és lliure qui és digne». Es guanya a pols la llibertat, tot i que no per sempre. Només fins que apareix un home, un més, que li diu que li farà de proxeneta. En una baralla, ella resulta ser més ràpida que ell amb el ganivet. «El vaig matar, però amb la veritat, no amb la navalla. I per això em condemnen. Allò que els fa por és la meva veritat».

El Saadawi explicava sempre que conèixer la Firdaus li havia canviat la vida. No va poder seguir acceptant la mentida ni la hipocresia, no va poder seguir callant. I aquesta força, la seva lluita, la va arribar a portar a la presó i enviar a l'exili. A la presó, va fer com la Firdaus i va escriure les seves memòries en un rotllo de paper higiènic, amb un llapis que havia aconseguit de contraban. A l'exili, va entendre que només hi ha un món, no tres; que el tercer món és una fal·làcia i que tot està basat en el mateix sistema de despotisme.

A la introducció afegida a l'edició del 2017, El Saadawi explica una

anècdota que resumeix el valor indiscutible d'aquest llibre: «*Quan era a l'exili donava classes a universitats. Molts nois i noies havien llegit abans alguns dels meus llibres i quan els preguntava per què s'havien matriculat a les meves classes, molts em deien que perquè havien llegit Dona en el punt zero. Em semblava normal que la Firdaus canviés la vida de qualsevol noia que la llegís, tal com havia canviat la meua, però em sorprenia que també fos capaç de canviar la vida d'un noi. Doncs bé, he de dir que em vaig adonar que la novel·la havia influït en un nombre tan gran de nois com de noies*».

Nawal El Saadawi va morir el 21 de març de 2021, als 89 anys. Eterna aspirant al premi Nobel de literatura, va escriure mig centenar d'obres, que s'han traduït a 40 idiomes. Ella, com la Firdaus, es mereix tots els tributs.

Dona al punt zero **Nawal El Saadawi**

Angle Editorial
Barcelona, 2017

Nascuda al si d'una família acomodada d'Egipte, l'autora es va convertir en un referent del feminisme al món àrab, on va abanderar lluites per la dignitat de les dones i contra la mutilació genital. Un referent que amb les seves novel·les va abocar reflexió i aprofundir en el retrat d'una societat que, com tantes altres, maltracta i discrimina les dones. Una contribució que li va portar diversos reconeixements, com ara el Premi Internacional Catalunya el 2003. ■